Tehy

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lääkintöneuvos Tapani Hämäläinen
Hallitusneuvos Merituuli Mähkä

Asia: **Tehyn avoin lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi perusterveydenhuollon hoitotakuun tiukentamisesta**

Viite: Asianumero VN/12948/2019

Tehy kannattaa hallituksen esitystä, koska väestöllä on oikeus päästä tarvitsemaansa hoitoon. Onnistuneen hoitotakuun edellytys on, että kaikkien ammattihenkilöiden osaaminen otetaan täysimääräisesti käyttöön. Järkevällä työnjaolla ja osaamisen maksimaalisella hyödyntämisellä varmistetaan asiakkaille paras ja nopea palvelu. Esitetty lainsäädäntö parantaa palvelujen saatavuutta ja yhdenmukaistaa käytäntöjä eri alueiden välillä.

Palvelut tulee tuottaa asiakaslähtöisesti, kustannustehokkaasti, osaamista hyödyntäen ja työnjakoa uudistaen. Sote-palvelut pitää tuottaa pääsääntöisesti julkisena palveluna, jota yksityinen sektori ja järjestöt täydentävät.

Perustason palveluiden vahvistaminen hyvinvointialueilla vähentää kansalaisten välisiä terveyseroja. Palvelujen tulee perustua tietoon hyvinvointialueen väestöstä, sen terveydentilasta ja tarpeista.

Saumattomat palveluketjut ja asiakasohjaus on varmistettava. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannustimia pitää kehittää. Kuntoutuksen tulee olla osa prosessia.

Peruspalveluja tulee vahvistaa monialaisella yhteistyöllä ja lisäämällä sairaanhoitaja, fysioterapeutti- ja suuhygienistivastaanottoja. Lääkkeenmääräämisen erityispätevyyden omaavia hoitajia pitää saada jokaiseen terveyskeskukseen lisää. Tämä nopeuttaa ja parantaa hoitoon pääsyä ja varmistaa, että eniten apua tarvitsevat ohjautuvat lääkärille. Panostus tulee kohdistaa ennen kaikkea sekä perus- ja ennaltaehkäiseviin että terveyttä edistäviin palveluihin.

Tehy on lausuntoa laatiessaan konsultoinut Suun terveydenhuollon ammattiliittoa STAL:ia, Sairaanhoitajaliittoa, Lääkkeenmääräämisen erityispätevyys jaostoa, Kuntoutusalan verkostoa ja Tehyn terveydenhoitajajaostoa.

Tehyn näkemyksiä Terveydenhuoltolain 51 §:n pykälämuutoksiin

51§ Yhteyden saaminen perusterveydenhuoltoon ja arvio hoidon tarpeesta

- Perusterveydenhuollon resurssit on oltava kunnossa, jotta terveydenhuollon ammattihenkilöitä riittää tekemään myös hoidontarpeen arviota
- Sähköisten tietojärjestelmien ja asiointikanavien tulee mahdollistaa sujuva tiedon siirtyminen ja hoidontarpeen arvion tekeminen
- Verkkopohjaiset etukäteiset oirearviot tulee kytkeä tiiviiksi osaksi hoidon tarpeen arviota (esim. Omaolo)

Tehy ry
Vaihde +358 9 5422 7000
Tehy.fi

- Hoidon tarpeen arvio on esityksen mukaan vaativa ja vastuullinen tehtävä, missä ammattihenkilön pitää hallita oirearvion lisäksi koko hyvinvointialueen palvelujärjestelmä, hoitojonot, ostopalvelut ja palvelusetelijärjestelmä. Perehdytys ja täydennyskoulutus tulee varmistaa.
- Tehy ehdottaa siirtymäajan käyttöönottoa (vrt. ensihoitoasetus 11 § 5 momentti) lähi- ja perushoitajille osaamisen täydentämiseksi vastaamaan laillistetun ammattihenkilön osaamista niille, jotka työskentelevät hoidon tarpeen arvioinnissa.

51 a § Perusterveydenhuoltoon hoitoon pääsy

- Onnistuneen hoitotakuun edellytys on, että kaikkien ammattihenkilöiden osaaminen otetaan laaja-alaisesti käyttöön. Järkevällä työnjaolla ja osaamisen maksimaalisella hyödyntämisellä varmistetaan asiakkaille paras ja nopea palvelu.
- Sosiaali- ja terveyspalveluissa työskentelevän suurimman henkilöstöryhmän hyvä johtaminen on varmistettava. Hoitotyönjohtajat eri organisaatiotasoilla varmistavat henkilöstön saatavuuden, pysyvyyden ja työhyvinvoinnin. He organisoivat ja kehittävät hoitotyötä ja mahdollistavat henkilöstön jatkuvan kehittymisen.
- Lääkkeenmääräämisen erityispätevyyden omaavia hoitajia pitää saada jokaiseen terveyskeskukseen lisää. Tämä nopeuttaa ja parantaa hoitoon pääsyä ja varmistaa, että eniten apua tarvitsevat ohjautuvat lääkärille.
- Sairaan- ja terveydenhoitajalle, kätilölle, fysioterapeutille ja suuhygienistille on luotava lisää suoravastaanottoja, jotka parantavat hoitoon pääsyä ja lisäävät kustannustehokkuutta.
- Kiireettömän palvelun lisäksi muut perusterveydenhuollon ja perustason palvelut (mm. terveyden edistäminen, mielenterveyspalvelut ja näihin liittyvät lääkäripalvelut ym.) pitää resursoida oikein, jotta asiakas saa apunsa heti ja matalalla kynnyksellä. Nyt asiakkaita ohjautuu tuhaan mm. erikoissairaanhoidon päivystykseen, koska peruspalveluissa ei ole apua saatavilla
- Perusterveydenhuolto pitää saada houkuttelevaksi työnantajaksi palkkauksen ja työehtojen myötä, sekä parantamalla työelämän ja perheen yhteensovittamista
- Jatkuvaa ammatillista kehittymistä ja elinikäistä oppimista tulee tukea ja osaamista hyödyntää koko työuran ajan.
- Jotta asiakas pystyy valitsemaan hänelle parhaiten soveltuvan ajan ja tavan asioida, vastaanottoaikoja eri vastaanottotapoja (lähi-, etä- ja chat-palvelut) pitää olla riittävästi tarjolla. Työnjako, osaamisvaatimukset ja oikeudet laillistettujen ammattilaisten kohdalla pitää olla tarkoituksen mukaisia.
- Tietojärjestelmät ja asiointikanavat (lähi-, etä- ja chat-palvelut) on saatava toimimaan, jotta eritavoin mahdollistuva hoito toteutuu 1-7 vrk:ssa
- Asiakasmäärien hallinnalle tarvitaan selkeät ajanvarauspohjat, jolla turvataan henkilöstön jaksaminen ja potilasturvallinen ja laadukas hoito

51 b § Hoitoon pääsy suunterveydenhuollossa

- Suun terveydenhuollon hoitovelka on kasvanut entisestään Covid 19- pandemian seurauksena. Suun terveydenhuollon henkilöstöresursseja pitää lisätä hoitotakuuseen vastaamiseksi. Tällä hetkellä henkilökuntaa on liian vähän. Lisätyönä tehtävät jonon purut ovat kuormittaneet henkilöstöä ja se ei ole ollut riittävästi vastaamaan palvelun tarpeeseen.
- Maksukaton myötä hoitoon on hakeutunut yhä sairaampia ja vaikeahoitoisempia asiakkaita. Tämä on lisännyt jo nyt potilasmäärää ja vastaanottoajat ovat pitkiä.
- Tarvitaan lisää tekijöitä kaikista ammattikunnista: suuhygienistit, hammashoitajat ja hammaslääkärit, jotta tehokas ja potilasturvallinen hoito mahdollistuu.
- Perusterveydenhuolto pitää saada houkuttelevaksi työnantajaksi palkkauksen ja työehtojen myötä, sekä parantamalla työelämän ja perheen yhteensovittamista
- Tietoliikenne ja potilastietojärjestelmien ongelmat pitäisi saada korjattua

51 c § Hoitoon pääsy perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavassa erikoissairaanhoidossa

Perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavassa erikoissairaanhoidossa hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut toimintayksikköön. Hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavassa erikoissairaanhoidossa potilaan terveydentila ja sairauden ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kolmessa kuukaudessa siitä, kun hoidon tarve on arvioitu. Tehy kannattaa esitystä.

27.12.2021

Millariikka Rytkönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: terveyspoliittinen asiantuntija Anne Lindgren p. 0954227207, anne.lindgren@tehy.fi